

питання у своїй майбутній професійній діяльності, коли необхідно буде навчати учнів безпеці праці у шкільних майстернях на уроках трудового навчання.

Список використаної літератури

1. Бойко Т. В. Здоров'язберігаючі технології і сучасна система освіти / Т. В. Бойко. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – 2013.
2. Горностай О.Б., Мірус О.Л. Високий рівень культури безпеки праці як фактор зменшення виробничого травматизму / О.Б. Горностай, О.Л. Мірус // Вісник ЛДУ БЖД. – 2010. - № 4. – С.100-105.
3. Зоріна М. О. До проблеми визначення актуальності й особливостей формування культури безпеки життєдіяльності / М. О. Зоріна // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. Вип. 8. – 2010. – С. 149-153.
4. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За ред. О.М.Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 255 с.
5. Коберник О. М. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні. Навчально-методичний посібник / О.М. Коберник. – Тернопіль-Умань, 2007. – С. 208
6. Немкова И. Н. Формирование культуры безопасности жизнедеятельности студентов в процессе профессиональной подготовки в ВУЗе: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Немкова Ирина Николаевна. – Тамбов, 2005. – 238 с.

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ЯК ФАКТОР БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

*Полянська Г. М.
м.Полтава*

Праця, дозвілля й розваги – невід'ємні складові життєдіяльності людини. Але дозвілля у цьому переліку посідає окреме місце. Вже стала постулатом думка про небезпечність неорганізованого дозвілля, про загрози, що воно несе людству. Дозвілля збагачується в міру підвищення культурного рівня індивіда. Якщо людина не ставить собі за мету самовдосконалення, якщо її вільний час нічим не заповнений, то відбувається деградація – зниження соціального рівня дозвілля, а врешті і самої особистості.

Найпростіший вид дозвілля – відпочинок. Він призначений для відновлення витрачених під час роботи сил і поділяється на активний і пасивний. Пасивний характеризується станом спокою, що знімає втому і відновлює сили. Такий відпочинок – невід'ємний елемент життя, підготовчий етап до більш складної і творчої діяльності людини.

Активний відпочинок, навпаки, відтворює сили людини з перевищенням вихідного рівня. Він надає роботу м'язам і психічним функціям, які не знайшли застосування в праці. Однак, активний відпочинок потребує фізичних сил, вольових зусиль і підготовки. До нього належать спорт, туризм, ігри, перегляд кінофільмів, відвідування виставок, театрів, музеїв, прослуховування музики, читання, дружнє спілкування – все, що формує культуру особистості. Більшість з перелічених аспектів можуть бути підвищеними шляхом освіти індивіда.

Індустрія розваг – галузь, яка формує і розвиває особистість, впливає на виховання, формування настрою, відпочинок, культурний розвиток людини тощо. Розважаючись, людина задовольняє свої духовні потреби, оцінює свої можливості. Але вибір форми розваг теж залежить від багатьох чинників: демографічних, психологічних, соціально-групових, рівня культури і рівня доходів, поінформованості, кількості вільного часу тощо.

Дозвіллева діяльність відрізняється від інших тим, що здійснюється відповідно до потреб індивіда, з метою отримання задоволення. Форми дозвіллевої діяльності теж змінюються і залежать від того, що бажає отримати від дозвілля людина, яких результатів вона хоче досягнути завдяки дозвіллевій діяльності.

Будь-які потреби в сфері дозвілля мають певну послідовність прояву. Задоволення однієї потреби породжує звичайно нову. Завдяки цьому можна змінювати вид діяльності і збагачувати дозвілля. У сфері дозвілля повинен здійснюватися перехід від простих форм діяльності до складніших, від пасивного відпочинку до активного, від фізичних форм рекреації до задоволення більш глибоких соціальних і культурних духовних прагнень, від пасивного засвоєння культурних цінностей до творчості тощо.

Виховна функція дозвілля має специфічні особливості, які полягають у добровільному включенні людини в дозвіллеву діяльність і виявляється в цілеспрямованому розвитку особистісних потенціалів (пізнавального, творчого, комунікативного).

При зміні соціального стану людини, рівня його культури, відразу відбуваються і зміни в структурі дозвілля.

Інший ракурс виховання і організації особистості, головний на наш погляд, демонструє виховна функція культури. Саме вона не лише адаптує людину до природного та соціального середовища, сприяє її соціалізації, а виступає фактором саморозвитку. Кожного конкретного індивіда або людську спільність правомірно розглядати як продукт власної культурної творчості. Остання полягає у невпинному процесі розвитку й задоволення матеріальних і духовних потреб, різноманітних людських здібностей, продукуванні та здійсненні найзаповітніших мрій і бажань, висуванні перед собою і досягненні певних життєвих цілей, програм.

Виникає замкнене коло. Культура формує рівень соціального середовища, соціальне середовище формує дозвіллеві потреби особистості і суспільства, що і визначає рівень культури. Без позитивної зміни, зростання і урізноманітнення одного або іншого фактора відбудеться деградація. І якщо культурний рівень кожної окремої соціальної групи може бути підвищений за рахунок рівня освіти, то поінформованість членів спільноти у сфері дозвіллевих можливостей, покладається на рекламу галузь. Пам'ятаючи про глобальні небезпеки (загрози) неорганізованого дозвілля, розуміємо, яке важливе завдання постає перед усією індустрією дозвілля.

Підкреслюючи виховну функцію дозвілля, наголосимо на тому, що будь-який дозвіллевий заклад має істотні відмінності від інших педагогічних організацій (загальноосвітніх, спортивних, художніх). Його специфіка полягає в тому, що у дозвіллевій установі (особливо це стосується клубів та гуртків) педагогічний процес постає як предметна, здебільшого художня діяльність, але результати цієї діяльності є лише засобом вирішення конкретних завдань, а не самоціллю. Надважливим результатом впливу творчості на людину є емоційний фактор. Здатність мистецтва до виховання пов'язують з активізацією емоційно-чуттєвого початку, емоційним впливом мистецтва на людину. В свою чергу емоційні процеси знаходяться у тісному зв'язку з мисленням та інтелектом, власне окультуренням людини.

У зарубіжних країнах останнім часом спостерігається тенденція до зближення культурної, соціальної, освітньої сфер суспільного життя, що відповідно позначається й на дозвіллевій сфері. Дозвіллеві заклади не обмежуються у своїй роботі організацією відпочинку та розваг, хоча рекреаційна функція й залишається провідною. Таким чином, головними соціальними, суспільно організуючими функціями дозвілля є творча, ціннісно-орієнтаційна, пізнавальна та виховна, реалізацію яких мають і здатні реалізувати навчальні заклади та центри індустрії дозвілля.